

Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Türkçe Derslerinde Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Edip Koşar

*Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
ekosar@uludag.edu.tr*

Özet. Bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramını uygulamada yaşadıkları güçlükleri belirlemektir. Çalışma nitel bir araştırma olup, veriler Bursa şehir merkezinde görev yapan 8 Türkçe öğretmeninden görüşme ile elde edilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin çoklu zekâ kuramının temel felsefesini Türkçe dersine uygun görmekle birlikte, lisans eğitimlerinde çoklu zekâ kuramına ilişkin yeterli bilgi edinmedikleri, Milli Eğitim Müdürlüğüne çoklu zekâ kuramını tanıtmak amacıyla düzenlenen etkinliklerin yetersiz olduğu, müfettişlerin de bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu kuramın uygulanması ile ilgili olarak öğretmenler örnek etkinlikler, materyal, araç-, gereç, kılavuz kitap ve uygun donanım bulmada güçlük çektiklerinden şikâyet etmektedirler. Bunun yanı sıra sınıfların kalabalık olması, etkinlikler için yeterli zaman bulamadıkları ve konuları yetiştirememe kaygısı yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Abstract. The aim of this study is to investigate the obstacles Turkish teachers face in the application of the multiple intelligence theory in Turkish lessons. As the study is qualitative in nature, the data were collected from 8 Turkish teachers who work at schools in the city centre of Bursa. The findings indicate that while the teachers see the basic philosophy of the multiple intelligence theory appropriate for Turkish lessons, they state that

they don't get enough knowledge about the multiple intelligence theory during their undergraduate educations. Also, they consider the activities prepared for introducing the multiple intelligence theory by the local Department of Education inadequate, and they point out that the inspectors do not have enough knowledge about the subject. As far as the application of the theory is concerned, the teachers complain that they have trouble in finding sample activities, materials, tools, guide-books and suitable equipment. In addition to this, they state that since the classes are overcrowded, they cannot finding enough time for the activities and also, they feel anxious about not being able to complete the syllabus in time.

Giriş

Çoklu Zekâ Kuramı 1983'te, bilişsel psikologlardan Howard Gardner tarafından, geleneksel zekâ (IQ)'nın zekâyı tüm boyutlarıyla temsil etmediği sayılı ile geliştirilmiştir. Geleneksel zekâ (IQ) sadece dil ve matematik zekâsının ölçümünü içerir, sayısal olarak zekâ testleriyle ölçülebilir; bireyleri düzeylerine göre sınıflandırır. Gardner (1983) zekâyı, "Bir kişinin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme ve günlük ya da mesleki hayatında karşılaştığı bir problemi etkin ve verimli bir biçimde çözme yeteneği" olarak tanımlamıştır. Gardner'a göre bireyler aynı düşünüş tarzına sahip değildir ve eğitim, farklılıkları ciddiye alıyorsa, bütün bireylere en etkili şekilde hizmet etmelidir. Eğer bireyler zekâ bileşimlerini tanıyabilirse, karşılaşacakları problemleri çözmede daha şanslı olabilirler (Bümen, 2004). Gardner zekâyı sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, bedensel-kinestetik, müziksel- ritmik, sosyal, içsel ve doğacı zekâ olmak üzere sekiz alana ayırmıştır.

Gardner'ın kuramının temeli, insanların çoğunun özel bir alanda yaratıcılık gücüne sahip olduğu ve her insanın bir alandaki yeteneğinin daha baskın olduğu düşüncesine dayanmaktadır. Gardner'a göre insan, bir ya da iki zekâda diğer zekâ boyutlarına oranla daha fazla gelişmiştir. Bireylerin farklı alanlarda gösterdikleri başarılar, sahip oldukları farklı zekâ boyutları ile ilişkilendirilmektedir (Demirel, Başbay ve Erdem, 2006)

Çoklu Zekâ Kuramının Öğretimde Uygulanması

Çoklu Zekâ Kuramı öğrenme-öğretme sürecinde sadece öğrencilerin akademik başarılarını artırmak değil, aynı zamanda öğrencilerdeki çoklu

zekâ potansiyellerini ortaya çıkarma ve onları geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu açıdan kuram öğrencilerde bireysel farklılıklara dikkat çekerek öğretmen merkezli bir öğretim anlayışından öğrenci merkezli bir öğretim anlayışına doğru bir yönelimi savunmaktadır (Saban, 2001).

Herkes bütün zekâ alanlarına sahip olarak doğmakla birlikte öğrenciler sınıfa farklı zekâları gelişmiş halde gelirler. Her çocuk kendi zihinsel güç ve zayıflıklarıyla öğrenme ortamına katılmaktadır. Bu nedenle öğretmenin işi zorlaşmaktadır.

Çoklu zekâ kuramının en önemli yararı süreçte en az bir zekâ türünde üstün özellikleri bulunan öğrencilerin ortaya çıkması ve becerilerin farklı yollarla sunulmasını sağlamasıdır. Bu süreçte öğretmen yöneten, kolaylaştıran, rehberlik eden, kaynak sağlayan bir konumda bulunmaktadır (Bümen, 2004). Öğretmenin bu konumda bulunması ile eğitim öğretim faaliyetlerinin niteliğinin artması, öğrencilerin daha zevkli ve eğlenceli bir şekilde öğrenmelerini sağlayacaktır. Bu bağlamda, öğretim ortamını farklı zekâ türlerine hizmet edecek etkinliklerle desteklemek öğrencilerin konuyu farklı boyutları ile görmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Ele alınan bir konunun, sözel, matematiksel, uzamsal veya bedensel vb. zekaları içeren etkinliklerle öğretilmesi, farklı bireysel özelliklere ve farklı öğrenme stillerine sahip olan bireylerin hemen hepsi tarafından anlaşılmasını sağlayacaktır (Demirel Başbay ve Erdem, 2006).

Çok boyutlu zekâ kuramının sınıf içi uygulamalarda dikkat edilmesi gereken temel noktaları şu şekilde özetlenebilir (Demirel Başbay ve Erdem, 2006, s. 71):

- Öğretmenler bütün zekâlara eşit derecede önem vermelidir.
- Öğretmenler materyal sunumunda tüm zekâları geliştirici ya da tüm zekâları kullanmaya yönelik faaliyetler hazırlamalıdır.
- Bu durum sadece öğrenmeyi sağlamakla kalmaz, öğretmeni de aynı konuyu değişik ve yaratıcı faaliyetler düzenleyerek öğretmeye güdüleyebilir. Bu şekilde öğrenilen bir konu daha iyi anlaşılabilir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi kuramın uygulanmasında öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Öğretmenler etkinlikleri uygun bir şekilde planlamak ve bunları uygulamak durumundadır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki çoklu zekâ kuramı etkili ya da başarılı öğretmenlerin sınıflarında her zaman uyguladıkları etkinliklerden farklı değildir. Çoklu zekâ kuramı tüm öğretmenlerin en uygun öğretim yöntemlerini seçme ve bunları etkili kullanmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda mevcut yöntem

ve materyal repertuarlarını zenginleştirerek, çok sayıda ve çeşitlilikte öğrenme özelliği olan öğrenciye ulaşılmasını sağlar (Bümen, 2004).

Çoklu zekâ kuramının uygulamada bu kadar faydalarının olması sonucunda ülkemiz okullarında da bu kuramın uygulanması gereği gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda Millî Eğitim Bakanlığı bu kuramın okullarda uygulanmasını tavsiye etmek üzere, 2003–2004 öğretim yılı için “Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge” hazırlamıştır. Bu yönerge Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Ağustos 2003–2551 sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönergeye göre çoklu zekâ kuramına uygun ders planlarının da yapılabileceği belirtilmiş, derginin ekine planın yapılışına ilişkin açıklama da konulmuştur. Buna göre yönergenin ortak hükümler başlığı 14. maddesi d bendinde “Ünitelendirilmiş yıllık plan ve günlük ders planları, okulun yöneticileri, zümre öğretmenleri, şube öğretmenleri ve ders öğretmenlerinin ortak katkılarıyla hazırlanır. Günlük planların tek tip olması zorunlu değildir. Farklı eğitim teorilerine uygun planlar yapılabilir” şeklinde ifade edilmiştir. (Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 2003). Ancak bu hükme rağmen öğretmenlerin çoklu zekâ kuramına uygun ders planı yapılmasının zorunlu olduğu şeklinde bir algılarının olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin, kuramın uygulamaya geçilmesi sürecinde önemli sıkıntılar yaşadıkları anlaşılmaktadır. Bu sıkıntıların temelinde, öğretmenlerin bilgilendirilmesindeki eksikliğin yer aldığı düşünülmektedir. Örneğin her dersin çoklu zekâ kuramına göre planlanmasının zorunlu olduğu ve her bir ders saati planlanırken sekiz ayrı zekâ kategorisine yönelik etkinlik yazılması gerektiği şeklinde bir düşünce içerisine girdikleri görülmektedir. Oysa 2551 sayılı yönergede öğretmenlerin çoklu zekâ kuramına uygun ders planı yapması ve uygulaması zorunlu değildir. Öğretmenler farklı eğitim kuramlarına uygun planlar yapabilirler. Diğer taraftan, Demirel’in de vurguladığı gibi uygulamada gerçekçi beklentiler içinde olunmalıdır. Örneğin, 50 dakikalık bir derste öğretmenin bütün zekâ alanlarının tek bir derste ele alması olanaksızdır. Bunun yerine öğretmenin her bir zekâ alanından bir stratejiyi iki haftalık bir zaman dilimi içerisinde ele alması uygun olacaktır. İlkokul öğretmenleri 32 günlük bir zaman dilimi içinde bütün zekâ alanlarına yönelik sınıf içi etkinliklerini bütünleştirebilir (Demirel, Başbay ve Erdem, 2006).

Bu açıklamalar ışığında ülkemizde yeni uygulanmaya başlanılan çoklu zekâ kuramının öğretmenler tarafından nasıl algılandığını, kuramla ilgili bilgi düzeylerini ve uygulamada yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi önem kazanmaktadır. Kuramın uygulanmasında yaşanan güçlüklerin bütün branşlarda belirlenebilmesi kapsamlı ve zaman alıcı bir araştırmayı

gerektirdiğinden çalışma Türkçe öğretmenleriyle sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin çoklu zekâ kuramını uygulamada yaşadıkları güçlükleri belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni:

Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" türü olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.19). Nitel araştırma özellikle olgu ve olayları doğal çevre içerisinde tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Örnekleme:

Araştırmada örneklem seçiminde tabaka seçkisiz örnekleme yöntemi izlenmiştir. Tabaka seçkisiz örnekleme sınırları saptanmış bir evrende evreni alt tabakalara ayırarak her bir tabaka içerisinde tesadüfî seçim yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Araştırma Bursa ilinde görev yapan 8 Türkçe öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Öğretmenlerin seçiminde kıdemler dikkate alınmıştır. Kıdem yılı 1-5, 6-10, 11-15, 16-+ olmak üzere dört gruba ayrılmış ve her gruptan iki öğretmen seçilmiştir. Araştırma örnekleminde yer alan öğretmenlerin kod isimleri ve bazı özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Örneklemini Oluşturan Öğretmenler

Öğretmenin Kod Adı	Cinsiyeti	Kıdem
Elif	Bayan	4
Altan	Erkek	3
Zeynep	Bayan	8
Selma	Bayan	9
Ahmet	Erkek	11
Neslihan	Bayan	15
Erdoğan	Erkek	22
Şenay	Bayan	19

Örnekleme yer alan öğretmenlerin özellikleri incelendiğinde, öğretmenlerin % 62,5'inin bayan, % 37,5'inin erkek olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları:

Veriler esas olarak yarı-yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Görüşme yapılmadan önce görüşme yapılacak öğretmenlerin belirlenmesi için Bursa şehir merkezinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin listesi Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden elde edilmiş ve her kıdem düzeyinden ikişer öğretmen şans yoluyla seçilmiştir. Seçilen öğretmenlerin tümü görüşmeyi kabul etmişlerdir. Görüşmeler yüz yüze ve birebir olarak yapılmıştır. Her görüşme yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi:

Görüşmelerde öğretmenler tarafından belirtilen görüşler, araştırmacı tarafından görüşme esnasında not edilmiştir. Çözümleme sonrasında elde edilen verilerin analizinde kodlamaya dayalı içerik analizi yaklaşımı uygulanmıştır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

1) Öğretmenlerin Çoklu Zekâ Kuramına İlişkin Bilgi Düzeyleri

Araştırmada kıdemli öğretmenlerin lisans eğitiminde çoklu zekâ kuramını hiç görmedikleri, yeni mezun öğretmenlerin ise sınırlı bir bilgi edindikleri belirlenmiştir. Bu durum çoklu zekâ kuramının ülkemizde yeni tanınıyor olması ve öğretmen eğitimi programlarına yeni girmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Buradan hareketle Türkçe öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun çoklu zekâ kuramı uygulanmadan önce bu kuram hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Bu durum öğretmenlere çoklu zekâ kuramının çok iyi tanıtılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada yer alan tüm öğretmenler çoklu zekâ kuramına uygun ders planı hazırlanması gerektiğini 2004-2005 öğretim yılı başında okul yöneticilerinden duyduklarını belirtmektedir. Buna ilişkin karar ve açıklamalar 2551 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanmış olmasına rağmen hiçbir öğretmen bu dergiyi okumadığını belirtmiştir. Ancak üç öğretmen kendi çabasıyla bu kuramı kaynak kitaplar edinerek öğrenmeye, diğerleri ise diğer öğretmenlerden duydukları kadarıyla yeni kurama uygun ders planı yapmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

2) Öğretmenlerin Çoklu Zekâ Kuramı Konusunda Bilgilendirilmeleri
Amacıyla Düzenlenen Etkinliklere İlişkin Düşünceler:

Araştırmada öğretmenler kendilerine çoklu zekâ kuramı konusunda bilgi verilmek amacıyla sadece Bursa İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından bir defa seminer verildiğini söylemişlerdir. Araştırmada yer alan bir öğretmen bu seminere katılmadığını, diğerleri ise katıldıklarını belirtmişlerdir. Semine katılan öğretmenlerin semineri değerlendirmeleri sorulduğunda hepsinin bu seminerleri yetersiz gördükleri ortaya çıkmıştır. Örneğin Şenay şunları söylemektedir:

“İl Millî Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla bir defa seminer verildi. O seminerin de faydalı olduğunu söyleyemem. Kuramı anlatmak üzere bir müfettiş ve bir rehber öğretmen görevlendirilmiş ve çoklu zekâyı sadece teorik olarak anlatmışlardı. Ancak bana göre bu görevliler kuramı yeterince bilmiyorlardı. O yüzden açıklamalardan pek bir şey anlayamadım. Seminerde ders uygulamasına ilişkin herhangi bir bilgi ve örnek verilmedi. Gerekli araç gereçler kullanılarak her derse ilişkin örnekler verilseydi daha yararlı olurdu. Dolayısıyla bu seminerden hiç yararlanamadım.”

Selma ise benzer bilgiler vermekle birlikte seminerin yapıldığı salonun yetersizliğini vurgulamıştır:

“Yığınla insanı küçük bir salona tıktılar. Seminer verilen salondan kendimizi atmak istedik”.

Öğretmenlere bu konuda materyal bulmak üzere internetten yararlanma düzeyleri sorulduğunda, beş öğretmen bilgisayarının olmadığını ve okulda da boş bilgisayar bulamadıklarını belirterek hiç yararlanmadıklarını söylemişlerdir. Diğer üç öğretmen ise internetten Millî Eğitim Bakanlığı ve İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün web sitelerinden kendilerine sunulan bilgi ve materyal örneklerini gördüklerini söylemekle birlikte bunların yetersiz olduğu konusunda hemfikirlerdir. Bu konuda Elif şunları söylemiştir:

“Çok etkili yararlanamıyorum. Zaten uzun bir süre 6.7.ve 8. sınıflar için örnekler yoktu. Şimdi var onlar da çok sıradan ve yetersiz. Kendi yaptıklarım daha çarpıcı. Okulumda sadece iki bilgisayarda internet bağlantısı var. Onlar da müdür ve müdür yardımcısı odalarında. İdari işlerin yoğunluğu nedeniyle çok fazla kullanamıyoruz.”

Zeynep, İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün web sayfasına dikkati çekerek, burada sunulan çoklu zekâ kuramının anlatıldığı 84 slaytlık power-point

sunumunu incelediğini bu slaytlarda kuramının uzun uzun anlatıldığını, bundan nasıl yararlanılacağına belirtilmediğini ifade etmektedir:

“İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün web sayfasında yer alan slaytları inceledim. Bu slaytlar sadece çoklu zeka teorisini anlatmış. Ama bu teoriyi sınıfta nasıl kullanacağımızı, planımızı nasıl yapacağımızı belirtmiyor.”

Öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda çoklu zekâ kuramının tanıtılmasına yönelik etkinliklerin yetersiz olduğu ve öğretmenlerce yararlanılmadığı söylenebilir. Bu konuda öğretmenlere verilen seminerlerde sadece çoklu zekânın kuramsal olarak tanıtıldığı, ancak öğretmenlerin özellikle ihtiyaç duyduğu etkinlikler konusunda yeterli örnek verilmediği ortaya çıkmıştır. Öğretmenler internet ortamında da uzun süre etkinlik örneklerinin yer almadığı, sonradan konuların da sıradan ve yetersiz olduğunu ileri sürmektedirler. Sonuçta öğretmenlerin çoklu zekâ kuramını uygulamada destek görmeden kendi çabalarıyla uygulamaya çalıştıkları söylenebilir.

3) Çoklu Zekâ Kuramının Uygulanması Sonrası Geçirdikleri Teftişe İlişkin Görüşler

Çoklu zekâ kuramı, ilköğretim okullarında uygulanmaya başlandıktan sonra teftiş sürecinde müfettişlerin öğretmenlere nasıl rehberlik ettikleri sorulduğunda öğretmenler, bu teftişlerle ilgili olarak şunları belirtmişlerdir:

Neslihan:

“Kuram gündeme geldikten sonra bir kez teftiş geçirdim. Rehberlik amacıyla gelen müfettişten yardım istedim, pek bir açıklama alamadım. Planımı incelememi bile. Hatta müfettiş bu konuda çok bilgisi olmadığını belirtti”.

Ahmet ise şunları söylemiştir:

“Kuram gündeme geldikten sonra bir kez teftiş geçirdim. Rehberlik amacıyla gelen müfettişten yardım istedim pek bir açıklama alamadım. Sonraki gelen müfettiş planıma baktı ama incelememi. Çoklu zekâyâ uygun matbu kâğıda her zekâ kategorisine yönelik birer cümle yazmıştım çok beğendiğini söyledi. İyi bir not aldım”.

Bu ifadelerden açıkça anlaşılabilirdiği gibi tüm öğretmenler kuramın uygulamaya geçirilmesinden sonra teftiş geçirmişlerdir. Ancak bu konuda öğretmenlere rehberlik etmesi gereken müfettişlerin bu sorumluluklarını

yerine getiremedikleri görülmektedir. Bu durum müfettişlerin de çoklu zekâ kuramı hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir.

4) Çoklu Zekâ Kuramına Uygun Plan Hazırlamada ve Yürütmede Öğretmenlerin Karşılaştıkları Güçlükler:

Öğretmenlerin uygulamada çoklu zekâ kuramı hakkında karşılaştığı zorluklar sorulduğunda plan ile ilgili olarak tüm öğretmenler her zekâ alanı için örnek etkinlik yazamadıklarından şikâyetçidirler. Bu durum, kuram konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunu göstermektedir. Sınıfta uygulama ile ilgili olarak da öğretmenler, özellikle sınıfların kalabalık olmasından, araç-gereç ve materyal eksikliklerinden şikâyet etmektedirler. Bu iki ana nedenden dolayı çoklu zekâ kuramını uygulayamadıklarını düşünmektedirler. Erdoğan şunları söylemektedir:

“Ders planı hazırlamada zaman kaybı yaşıyorum. Her konuda, her zekâ alanına ilişkin örnek etkinlik yazmakta zorluk çekiyorum. Okulum merkezde olmasına rağmen araç ve materyal eksikliği çekiyorum. Sınıf mevcudlarım çok kalabalık. (55 ve üzerinde) Dersimin temelinde bu kuram için oldukça uygun olmasına rağmen düzensizlik yaşıyorum. Öğrencilerle birlikte yaptığım etkinliklerde öğrenciler şımararak etkinliği oyuna dönüştürüyorlar. Böylece etkinlik amacına ulaşmıyor. Böylece zamanımın belli bir kısmı sınıfta disiplini sağlamaya çalışmakla geçiyor.”

Elif ise öğretim programının içeriğinin yoğun olmasına dikkat çekmektedir:

“Dersin işlenişinde çok zaman kaybı yaşıyorum. Planladığım gibi işleyemiyorum. Öğrenciler beklemediğim davranışlar gösteriyorlar. O zaman plandaki gibi gidemiyorum. Hesapta olmayan durumlar ortaya çıkabiliyor. Programdaki konular da çok yoğun olduğu için yetiştiremeyeceğim kaygısını yaşıyorum.”

Buna göre tüm öğretmenler hem plan hazırlama hem de kuramının uygulanmasında çeşitli sorunlarla karşı karşıyadırlar. Ders planı hazırlamada öğretmenlerin yanlış bilgilenmeleri sonucunda her zekâ alanına uygun etkinlik yazamadıklarından şikâyetçidirler. Öğretmenler her ders saatinde sekiz zekâ alanına yönelik etkinlik hazırlaması gerektiğini düşünmektedirler. Ancak bu durum kuram açısından da gerçeği yansıtmamaktadır. Öğretmenler bunun yanında araç-gereç ve materyal eksiklikleri ile özellikle sınıflarının kalabalık olduğundan şikâyet ederek, bu kuramın sınıfta uygulanmadığını belirtmektedirler. Gerçekten de kalabalık sınıflarda tüm etkinliklerin uygulanabilmesi mümkün değildir.

5) Öğretmenlerin Çoklu Zekâ Kuramının Felsefesine Yönelik Düşünceleri

Araştırmada yer alan öğretmenlerin tümü çoklu zekâ kuramının felsefesinin dersleri açısından uygun olduğunu düşünmektedirler. Ancak mevcut şartlarla bu kuramın uygulanamayacağını ileri sürmektedirler.

Altan:

“Bu kuramın dayandığı felsefeyi dersim açısından uygun buluyorum ve farklı etkinliklere yer vermeye çalışıyorum. Ama uygulamada güçlükler yaşıyorum. Sınıflarımdaki öğrenci sayıları aşağı yukarı 60 kişi. Bu sayıyla sınıfta farklı etkinlikler yapmaya çalıştığım zaman hiçbir şeyi yetiştiremiyorum”

Selma da plan hazırlamanın güç olduğunu vurgulamaktadır:

“Bu teorinin dayandığı felsefeyi dersim açısından uygun buluyorum. Ama her konuda bu planı yapmak zor oluyor. Bence uygun olmayan konular için zorunlu tutulmamalı”.

Bu ifadelerle bakıldığında tüm öğretmenlerin çoklu zekâ kuramını düşünce olarak benimsedikleri, dersleri açısından uygun buldukları anlaşılmaktadır. Ancak öğretmenler mevcut şartlarda bu kuramın beklenen sonucu veremeyeceğini düşünmektedirler.

Sonuç

Çoklu zekâ kuramı etkili ve doğru bir şekilde uygulandığında öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilediği kuşkusuzdur. Nitekim ülkemizde yapılan araştırmalar bu görüşü desteklemektedir. Buna göre ilköğretim öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına uygun işlenen matematik (Coskunganlı, 1998), fen bilgisi (Kaptan ve Korkmaz, 2001; Özdemir, 2002; Özyılmaz -Akamca ve Hamurcu, 2005) ve hayat bilgisi (Korkmaz, 2001) derslerinde daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Çoklu zekâ kuramının öğrenciler üzerinde bu kadar olumlu etkisi olmakla birlikte kuramın uygulanması için gerekli şartların oluşturulması da önemlidir. Bunların başında öğretmenlerin ve yöneticilerin bu kuram hakkında bilgilendirilmesi gelmektedir (Armstrong, 1994). Ancak bu araştırmada öğretmenlerin hem lisans eğitiminde bu kuram hakkında yeterli bilgi edinmedikleri, hem de bu kuramın tanıtılmasına yönelik faaliyetlerin yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlere bu konuda rehberlik etmesi gereken müfettişlerin de bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Bu kuramın uygulanması ile ilgili olarak da öğretmenler okul

şartlarının yetersizliğinden şikâyet etmektedirler. Buna göre öğretmenler ders içeriklerinin çok, buna karşılık derse ayrılan zamanın az, sınıfların kalabalık, materyal, araç- gereç ve donanımlarının yetersiz olmasından şikâyetçidirler.

Ders planı ile ilgili olarak da öğretmenler, her zekâ alanı için örnek etkinlik yazamadıklarından, internetten yeterince örnek bulamadıklarından şikâyetçidirler. Bu durum daha önce belirtildiği gibi öğretmenlerin kuram konusunda yetersiz bilgilendirilmelerinden kaynaklanmaktadır. MEB'in gerçekleştirdiği yeni program geliştirme çalışmaları sonucunda öğretmenlerin bu şikâyetleri ortadan kalkacak duruma gelmiştir. 2006–2007 öğretim yılında uygulamaya geçirilecek olan yeni İlköğretim 6-8 Türkçe öğretim programında etkinlik örneklerine yer verilmiştir (MEB, 2006) Ayrıca öğretmenlere yönelik kılavuz kitaplar da hazırlanmıştır. Kılavuz kitaplardaki etkinlik örnekleri öğretmenlerin ihtiyacını giderecek ve onlara yön verecek şekilde sürekli geliştirilmeli ve özellikle internet bu anlamda etkili kullanılmalıdır.

Sonuçta, çoklu zekâ kuramının etkili şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlere rehberlik edilmesi ve okul şartlarının uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Her ne kadar MEB etkinlik örnekleri üreterek öğretmenlere bu yolda rehberlik etmeye çalışsa da öğretmenlerin kuramın uygulanışı yönünden yeterli düzeyde bilgilendirilmesi gerekmektedir. Okul şartları ile ilgili olarak da sınıf mevcutlarının 30 civarına indirilmesi gerekmektedir. Kalabalık bir sınıfta bu kuramın uygulanmasının mümkün olamayacağı bilinmelidir. Ayrıca okulların araç-gereç ve donanım- özellikle de internet- imkânlarının iyileştirilmesi de gerekmektedir. Özellikle öğretmenlere rehberlik eden müfettişlerin çoklu zekâ kuramı ile ilgili olarak daha da çok bilgilendirilmeleri yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Armstrong, T. Multiple intelligences in the classroom. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, 1994.
- Bümen, N. T. Okulda Çoklu Zekâ Kuramı. İkinci Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2004.
- Coskungönüllü, R. Çoklu Zekâ Kuramının 5. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Erişisine Etkisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1998.
- Demirel, Ö.; Başbay, A. ve Erdem, E. Eğitimde Çoklu Zeka: Kuram ve Uygulama. Ankara: Pegem A Yayıncılık , 2006.

- Gardner, H. Frames of Mind, The Theory of Multiple Intelligences (Second Edition). London: Harper Collins Publishers, 1983
- Kaptan, F. ve Korkmaz, H. Çoklu Zeka Kuramı Tabanlı Fen Öğretiminin Öğrenci Başarısına ve Tutumuna Etkisi, IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi 2000 Ankara: Milli Eğitim Basımevi. 2001: 169-174.
- Korkmaz, H. Çoklu Zekâ Kuramı Tabanlı Etkin Öğrenme Yaklaşımının Öğrenci Başarısına ve Tutumuna Etkisi, Eğitim ve Bilim. 26(122) 2001: 71-78.
- MEB İlköğretim 6-8 Türkçe Öğretim Programı. 02.08.2006 <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=33>
- Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi (30/07/2003) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Plânlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge. Ağustos 2003-2551
- Özdemir, P. Çoklu Zekâ Kuramı Tabanlı Öğretim Yönteminin Öğrencilerin Canlılar Çeşitlidir Ünitesini Anlamaları Üzerine Etkisi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2002.
- Özyılmaz-Akamca, G. ve Hamurcu, H. Çoklu zeka kuramı tabanlı öğretimin öğrencilerin fen başarısı, tutumları ve hatırd tutma üzerindeki etkileri Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 28. 2005: 178-187
- Saban, A. Çoklu Zekâ Kuramı ve Eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.

Teacher's Beliefs about Using Multiple Intelligence Theory in Turkish Lessons

Summary

Multiple intelligence theory was proposed by the psychologist Howard Gardner in 1983 on the assumption that intelligence quotient (IQ) does not represent all the aspects of human intelligence. Gardner's theory is based on the idea that most people have a personal creativity in a special area and the person's ability in that particular area is much more dominant compared to his ability in other areas.

The most important benefit of multiple intelligence theory is to identify students who have a superior ability in at least one type of intelligence and teach them accordingly. In this process, the teacher is in the position of a manager, a facilitator, a guide, a resource provider (Bümen, 2004). The teacher in such a position will increase the quality of the training and

educational activities and will also help students to enjoy themselves during the learning process.

The important points while using multiple intelligence in the classrooms can be summarized as follows (Demirel Başbay & Erdem, 2006, p. 71):

- Teachers should pay equal attention to all kinds of intelligences.
- Teachers should prepare activities aimed at developing all kinds of intelligences or using all of them in material presentation.
- Doing this would not only promote learning but also motivate the teacher to teach the same topic by preparing different and creative activities. Consequently, learning that takes place in the classroom could be retained.

In view of the issues discussed so far we can say that in using the theory teachers have important responsibilities. The teacher should plan the activities in an effective way and he should apply them. But it is important that multiple intelligence theory is not a kind of activity that is different from the activities which are used by effective or successful teachers in their classrooms. Multiple intelligence theory helps teachers to choose the most suitable teaching methods and use them effectively. And also enriching the available methods and resources, it helps to reach students who have many different kinds of learning abilities (Bümen, 2004)

Since the multiple intelligence theory has many practical benefits, it is on the agenda of our country's schools now. For this reason, the department of education with the aim of providing an advisory service in the application of the multiple intelligence theory in schools prepared a directive for providing training and instruction in a planned way for 2003-2004 school years. After being published in the Ministry of Education announcement magazine (Tebliğler Dergisi) in August, number 2003-2551, the directive was put into practice. According to this directive, lesson plans should accord with multiple intelligence theory and the appendix contains explanations regarding the preparation of the lesson plans. According to the directive's Article 14, Paragraph D, the yearly and daily lesson plans, which is separated in units, should be prepared with the contributions of the school's directors, group-branch-course teachers. The directive says that it is not obligatory to prepare a uniform daily plan and that it could make provision for other theories as well (Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 2003). In spite of this sentence there is a belief that it is obligatory to prepare a lesson plan which is accords with the multiple intelligence theory.

The aim of this study is to find out the problems Turkish teachers face in the application of the theory. The study is a qualitative one and the data are collected with an interview by eight Turkish teachers who are working in the city center of Bursa.

The findings reveal that teachers find the basic philosophy of the multiple intelligence theory suitable to Turkish lessons. However, they complain that they got little information about the multiple intelligence theory during their BA education and that the activities available to teach according to the multiple intelligence theory are not sufficient. They also indicated that inspectors haven't got enough knowledge about the theory. Moreover, teachers complain about having difficulties in finding sample activities, materials and suitable hardware to use this theory. Overcrowded classrooms, having not enough time for the activities and worries about not being able to complete units on time are the other problems reported by the subjects of this study.